

Vielä syksyn koleudessa Ihanat naiset oopperassa

4.2.2024 8.00

UUSINTA v. 2017 - Savonlinnan tori kiehuu heinäkuun helteessä. Monenkielinen puhe soljuu telttakahviloiden pöydissä. Lähes satavuotias Savonlinnan Oopperajuhlat kerää vuosittain maakuntien kansainvälisimmän yleisön. Ja joka vuosi mukana on myös iloinen naisseurue Joensuusta.

Juustokakku on kauniisti esillä ja valkoviinipullo avattu. Nurmikolle levitetyn liinan ympärillä istuu piknikillä tällä kertaa neljän naisen seurue.

- Olemme tehneet oopperamatkan jo kymmenen vuotta. Meillä on seitsemän naisen perusjoukko, mutta kaikki eivät pääse mukaan joka vuosi, kertoo kakkua leikkaava **Sirpa Rouhiainen**.

- Savonlinnassa paistaa aina aurinko, eikä piknikkiä ole tarvinnut kertaakaan perua, sanoo **Anne Ruotsalainen** ja ottaa Sirpan ojentaman lautasen.

- Paitsi että kerran jouduimme pitämään sen autossa, **Eeva Olkkonen** huomauttaa ja naiset purskahtavat nauruun.

- Nyt minä kaadoin tätä päälleni, **Liisa Puumalainen** hihkaisee.

Naiset eivät syyttä ole tarinan pääosassa, sillä Savonlinnan Oopperajuhlat saivat alkunsakin naisen ansiosta. Maailmalla juhlittu suomalaissopraano **Aino Ackté** vieraili vuosisadan ensivuosina Olavinlinnassa järjestetyssä kansallismielisessä juhlassa ja oivalsi linnan tarjoavan ainutlaatuiset puitteet suomalaiselle säveltaiteelle. Ensimmäiset Oopperajuhlat järjestettiin vuonna 1912.

Ackté oli vannoutunut isänmaan ystävä, jopa tulisieluinen patriootti ja Savonlinnan Oopperajuhlien ensimmäisen kukoistuksen aikana Olavinlinnassa esitettiin vain suomalaista oopperaa. Ainoa ulkomainen esitys oli Gounodin Faust, jonka Margaretana loisti Ackté itse.

Aino Ackté ei ollut aktiivinen ainoastaan musiikkirintamalla, sillä hän muun muassa käänsi ranskaksi **Juhani Ahon***Lastuja*-teoksen. Varmistamaton tarina kertoo Acktén olleen esikuvana belgialaisen Tintti-sarjakuvan piirtäjän Hergen luomalle Bianca Castafiore -hahmolle, jonka bravuuri oli Faustin Margaretan Koruaaria.

Jos Aino Ackté oli yksi suomalaisen kulttuurin perustajista, ovat joensuulaiset Sirpa, Aune, Liisa ja Eeva innokkaita kulttuurin harrastajia. Oopperajuhlien seuraavan vuoden liput varataan jo poislähtiessä.

- Ensi vuonna katsomme Figaron häät tai Toscan, vielä emme ole tehneet päätöstä, Sirpa kertoo.

- Tänä vuonna aloitimme Ilovaari-rockista, jonka jälkeen lähdimme Savonlinnaan ja kävimme matkalla Retretissä, kertoo Aune.

Jokavuotisiin perinteisiin kuuluu myös vierailu **Jukka Rintalan** näyttelyssä Savonlinnan Taito Shop Galleriassa.

- Hän oli itsekin kerran paikalla kun kävimme galleriassa, naiset kertovat.

- Ja muistatteko silloin, kun...

Vallankumous ja vapaussota katkaisivat Aino Acktén lupaavasti käynnistämän oopperaperinteen neljäksikymmeneksi vuodeksi. Ooppera kajahteli Olavinlinnan kiviseinillä seuraavan kerran toisen maailmansodan myllerryksen ja jälleenrakennuksen päätyttyä kesällä 1967. Sen jälkeen musiikki ei ole vuodeksikaan vaiennut. Oopperajuhlia on luotsannut koko joukko eturivin suomalaisia taiteilijoita, muun muassa **Martti Talvela**, **Timo Mustakallio**, **Ralf Gothóni**, **Walton Grönroos**, **Jorma Hynninen** ja **Raimo Sirkiä**. Tällä hetkellä taiteellisena johtajana toimii **Jari Hämäläinen**.

Oopperajuhlien ensivuosien patriotismin jälkeen linnan ovet on avattu kansainväliselle yhteistyölle, mutta suomalaisten säveltäjien kantaesitykset ovat joidenkin mielestä juhlan suola. Kymmenen kantaesityksen joukkoon mahtuvat muun muassa **Aulis Sallisen** ja **Einojuhani Rautavaaran** teokset.

Torin ja Olavinlinnan välisellä kävelytiellä tuoksuvat kymmenet parfyymit. Oopperavieraat soljuvat jatkuvana virtana sataman ohi kohti linnaa. Kello tikittää, mutta Sirpa, Aune, Liisa ja Eeva odottavat levollisina laiturilla s/s Heinäveden rantautumista.

- Yöpyminen laivassa kuuluu oopperamatkaan, Sirpa kertoo.

- Laivan hytit eivät ole isoja, mutta tunnelma on vertaansa vailla, lisää Aune.

Sitten kuuluu pitkä ja kaihoisa tuuttaus ja valkolaitainen, satavuotias laiva kääntyy arvokkaasti kohti laituria. Laiturille järjestäytyneessä jonossa käy levoton kuhina ja tasarahoja varataan valmiiksi käteen, sillä aikaa ei ole paljon.

- Aikaisemmin oopperat alkoivat tuntia myöhemmin ja oli enemmän aikaa siistiytymiseen, mutta toisaalta on kiva ettei linnassa mene yöhön asti, Sirpa kertoo.

Ahtaudumme kapeita portaita laivan toiselle kannelle.

- Näin pieniä nämä ovat! Sirpa huudahtaa ja näyttää kahden hengen hyttiä, jossa juuri ja juuri mahtuu kaksi naista kääntymään. Kerrosvuoteet ovat pelkkiä hyllyjä seinässä.

- Mutta kyllä niissä on hyvä nukkua ja hyteissä mahtuu ihan hyvin kaksi naista pukeutumaan ja meikkaamaan, naiset vakuuttavat.

Sitten matkalaukut avautuvat ja esiin nousee vaatteita, kihartimia ja meikkipusseja.

Vaatteet ovat vaikea kysymys monelle oopperakäyntiä suunnittelevalle. Mitä oopperaan pitäisi laittaa ylle ettei olisi pukeutunut yli tai ali?

Jakkuun pukeutunut nuori nainen valaisee pukeutumiskoodia oopperatoimistossa:

- Miehellä on oopperassa tumma puku ja naisen asun pitää myötäillä miehen pukua.

Eli hienosti pitää pukeutua?

- Se on toivottavaa.

- Mieluummin rentoa ja tyylikästä, sanovat Joensuun naiset s/s Heinäveden kannella ja nauravat.

Sirpa Rouhiainen (vas), Aune Ruotsalainen, Liisa Puumalainen ja Eeva Olkkonen piknikillä.

Liisa kiiruhtaa vaatteidenvaihtoon.

Musiikkia linnaan mennnään kuuntelemaan eikä vaatteilla pasteeraamaan. Saman voi todeta Olavinlinnaan valuvaa joukkoa vilkuillessa. Asujen materiaalit vaihtelevat pehmeästä trikoosta kahisevaan silkkiin. Sesongin värit näyttävät olevan musta ja valkoinen, mutta iloisina läiskinä joukossa vilahtelee oranssi ja punainen. Viileällä säällä kannattaa linnaan varata riittävän lämpimät vaatteet, sillä monituntisen esityksen aikana voi tulla kylmä. Eikä mukulakivilattioille kannata lähteä liukastelemaan kaikkein korkeimmissa ranskalaisissa koroissa.

Varttitunnin kuluttua kikattava naisseurue laskeutuu laiturille raikkaan ja levänneen näköisenä, vaikka takana on kuuma päivä ja pikainen vaatteidenvaihto piskuisessa hytissä. Edessä on matkan kohokohta.

Heinäkuisena iltana on ulkopaikkakuntalaisen helppo löytää Olavinlinna, sillä kävelytiellä soljuva ihmisjoukko etenee vain yhteen suuntaan, kohti keskiaikaista kivimuuria. Sirpa, Aune, Liisa ja Eeva astelevat reippaasti eteenpäin.

Massiivinen kivirakennus kohoaa vedestä kuin kallio. Olavinlinnan muurit vartioivat Kyrönsalmea jo silloin, kun Michelangelo maalasi Sikstuksen kappelin freskoja Vatikaanissa. Ja tänä iltana yli viisisataa vuotta myöhemmin linna tarjoaa näyttämön 1600-luvun Skotlantiin sijoittuvalle rakkauden, vallanhimon ja kavaluuden draamalle.

Ilta täyttää odotukset. Lucian roolissa hehkuneen **Eglise Gutiérrezin** suosionosoitukset vetävät vertoja Aino Acktén lähes sata vuotta sitten samalla areenalla saamille aplodeille. Joensuulaiset oopperavieraat palaavat hämyisässä, lämpimässä kesäyössä s/s Heinäveden kannelle. Kynttilänvalossa nautitaan oopperallinen yöpala: chevresalaattia, broileria, patonkia, aurajuustoa, viinirypäleitä, päärynöitä ja piparkakkuja.

- Kuunnelkaa, Sirpa sanoo.

Iltaunisen oopperavieraan vaimea kuorsaus kantautuu kannelle läheisestä hytistä. Naiset tirskuvat, mutta hiljaa etteivät nukkuvat herää. Kuorsauksen aiheuttamasta lievästä tyylirikosta huolimatta Savonlinnan hämärä yö kietoo ryhmän jälleen kerran tunnelmaansa.

- Yö Saimaan rannalla on lumoavan kaunis, Sirpa sanoo.

- Joka kesä, lisää Aune.

TEKSTI ja KUVAT: SARI PÖYLIÖ

Aune ja Sirpa vaihtoivat vaatteet s/s Heinäveden hytissä.

Aune (vas), Eeva, Sirpa ja Liisa matkalla Olavinlinnaan.

Oopperajuhlat järjestetään keskellä hehkeintä kesää.

Olavinlinna on yli 500-vuotias.